

Jak může potrava ovlivnit účinek podávaných léků – antibiotika, antimykotika

Datum vydání článku: 3.2003

Zdroj: www.onko.cz – Liga proti rakovině Brno

Autor: Mgr. Bechová L.

Správný účinek a léčebný efekt léků, které se užívají ústy (tablety, želatinové kapsle, roztoky) může být výrazně ovlivněn současným příjmem potravy, a to zejména na úrovni vstřebávání léků z trávicího ústrojí (žaludek, střeva). Obecně se dá říct, že potrava zpomaluje vstřebávání léků (takže léčebný účinek může nastoupit později), nebo může vstřebávání léků také výrazně snížit. To pak může dojít ke snížení léčebného účinku. Ale existuje i pravý opak. Některé léky k úplnému vstřebávání potravy potřebují. Užití léku po jídle může také zmírnit žaludeční nesnášenlivost a nevolnost, kterou mohou některé léky vyvolat.

Hodně zdůrazňované jsou vzájemné reakce (interakce) mezi léky a potravou v případě antibiotik a ostatních léků, které se používají při léčbě infekčních onemocnění. Zde je zvláště důležité držet se rady lékárníka, nebo pokynů uvedených v příbalovém letáku. Pokud by se díky nevhodné kombinaci s jídlem daný lék špatně vstřebal ze zažívacího ústrojí, mohlo by dojít k selhání léčby a zcela banální infekce by mohla přejít v závažnější onemocnění. Od svého lékárníka dostanete při výdeji léku příslušné rady, jak a kdy ho máte užívat, co se k němu nesmí jíst a pít a co je povoleno, nebo doporučováno. Pokud se Vám takové rady nedostane, neostýchejte se lékárníka na správné užívání zeptat.

Je možná matoucí, že k některým lékům je zakázáno pít mléko a jíst mléčné výrobky, jindy je to zase doporučeno. Je to proto, že v mléku je obsažen vápník a ten tvoří s některými antibiotiky pevnou chemickou vazbu v žaludku (jsou-li podané společně) a tím znemožní, aby se lék vstřebal a účinkoval. Tento účinek mají všechny vícemocné ionty (vápník, zinek, hořčík, železo, bismut), proto se u antibiotik, která tvoří pevnou vazbu s těmito prvky, doporučuje omezit příjem nejen mléka a mléčných výrobků, ale také pití minerálních vod, užívání multivitaminových přípravků s minerály a užívání antacid. (Pozor, také některé ovocné džusy mohou mít poměrně vysoký obsah vápníku.) Antacida jsou léky, které snižují žaludeční kyselost (přípravky ANACID, MAALOX, TALCID, RENNIE, TUMS, apod). Neutralizují kyselý žaludeční obsah a upravují pálení žáhy, překyselení žaludku po nevhodném jídle apod. Tento účinek mají díky obsaženým minerálním látkám. Není nutné vynechat tyto přípravky po celou dobu léčby antibiotiky, ale je třeba užívat je alespoň s dvouhodinovým odstupem od daných antibiotik. Některá antibiotika mohou dráždit žaludek a způsobovat nevolnost.

V tomto případě však může mléko pomoci od těchto nepříjemných projevů a žaludeční nesnášenlivost zmírnit.

Tablety a želatinové kapsle je třeba užívat celé, nerozkousané a dostatečně zapít sklenicí čisté vody (pokud není uvedeno jinak). Pokud je uvedeno, že daný lék se má užívat nalačno, je potřeba užít ho nejméně 1/2 – 1 hodinu před jídlem, nebo 2-3 hodiny po posledním jídle. Samozřejmě by mělo být úplné vynechání alkoholu (a to při užívání jakýchkoli léků). Dodržujte vždy přesně časové rozmezí, kdy máte antibiotikum užívat (po 8 hod, po 12 hod apod). Pokud si zapomenete dávku vzít, užíjte ji hned, jak si vzpomenete a pokračujte podle původního časového schématu. V následujících řádcích najdete některé základní informace o užívání nejběžnějších antibiotik, které Vám může lékař předepsat na recept.

Níže jsou uvedeny látky, které se používají při bakteriálních, plísňových a kvasinkových onemocněních, v závorkách jsou uvedeny názvy účinných látek, obsažených v daném léku.

Antibiotika a antimykotika, které je třeba užívat nalačno, nebo případně těsně před jídlem:

- ❖ AMOCLEN, AMOXIHEXAL, DUOMOX, OSPAMOX (**amoxicilin**)
- ❖ AUGMENTIN, AMOXICILLIN, AMOXIKLAV (**amoxicilin + kyselina klavulanová**)
- ❖ OXACILIN, PROSTAPHYLIN (**oxacilin**)
- ❖ APO-AMPI, AMPICILIN (**ampicilin**)
- ❖ UNASYN (**ampicilin + sulbaktam**)
- ❖ V-PENICILIN, OSPEN (**fenoxymethylpenicilin**) - přípravek neužívat společně s antacidami
- ❖ NELOREN (**linkomycin**)
- ❖ SUMAMED (**azithromycin**) - neužívat současně antacida
- ❖ RULID (**roxithromycin**)
- ❖ DALACIN (**klindamycin**) - nezapíjet kyselými nápoji (ovocné šťávy, vitamin C), vhodné užívat ve vzpřímené poloze, v případě žaludeční nesnášenlivosti je možné tabletu zajíst kouskem pečiva.
- ❖ SPORANOX ve formě roztoku (**itrakonazol**) - při onemocnění v dutině ústní se roztokem vykloktá ("poválet" roztok v ústech), pak se polkne. Nezapíjet, nevyplachovat ústa vodou. Doporučuje se nejíst a nepít nejméně 1 hodinu po užití roztoku.

Antibiotika a antimykotika, které je vhodné užívat při jídle nebo po jídle:

- ❖ ZINNAT (**cefuroxim**) - užívat 10-15 minut po jídle, neužívat společně s antacidami
- ❖ BISEPTOL, COTRIMOXAZOL AL, PRIMOTREN, ORIPRIM (**trimetoprim + sulfametoxazol**) - dostatečně tablety zapít,

vhodné jsou alkalické minerálky (Bilinská kyselka, Vincentka), nevhodné je pití kyselých nápojů (př. ovocné šťávy). Též není vhodné požívat kyselé potraviny nebo léky kyselé povahy - kyselina acetylsalicylová (ACYLPYRIN, ANOPYRIN, ASPIRIN, ACYLCPPFIN AJ.), vitamin C, nesteroidní protizánětlivé látky (IBALGIN, DICLOFENAC, VOLTAREN apod.). Po celou dobu léčby udržovat dostatečný pitný režim. Přípravek může zbarvit moč rezavě žlutě až hnědě. Při užívání přípravku je třeba se vyhnout silnému slunečnímu světlu i jinému UV záření (horské slunce, solárium). Mohlo by dojít k zarudnutí pokožky, vzniku vyrážky, svědění, nebo jiné kožní reakce.

- ❖ DOXYBENE, DEOXYMYKOIN, DOXYHEXAL (**doxycyklin**) - nezapíjet mlékem, neužívat společně s mléčnými výrobky, s antacidy, minerály. Při užívání přípravku je třeba se vyhnout silnému slunečnímu světlu i jinému UV záření (horské slunce, solárium).
- ❖ FURANTOIN (**nitrofurantoin**) - na zmírnění nežádoucích žaludečních problémů a žaludeční nesnášenlivosti zapít trochou mléka. Přípravek může zbarvit moč tmavohnědě.
- ❖ ENTIZOL, EFLORAN (**metronidazol**) - na zmírnění nežádoucích žaludečních problémů a žaludeční nesnášenlivosti zapít trochou mléka. Během léčby se přísně vyhýbat pití alkoholu!, nejíst kořeněná jídla.
- ❖ NIZORAL (**ketokonazol**)
- ❖ SPORANOX ve formě tablet (**itrakonazol**) - v případě, že užíváte léky, které snižují tvorbu kyselých žaludečních šťáv (HELICID, LOSEC, OMEPRAZOL, RANITAL, ULCOSAN, RANISAN, FAMOSAN, QUAMATEL), se doporučuje zapíjet kyselým nápojem (ovocné džusy, nápoje typu koly, rozpustný vitamin C). Neužívat společně s antacidy.

Antibiotika a antimykotika, které je možno užívat kdykoli, nezávisle na příjmu potravy (před, během i po jídle):

- ❖ CIPHIN, CIPRINOL, CIFLOXINAL, CIPLOX (**ciprofloxacin**)
- ❖ OFLOXIN, ZANOCIN (**ofloxacin**)
- ❖ NOLICIN, GYRABLOK (**norfloxacin**) - nezapíjet mlékem, neužívat společně s mléčnými výrobky, s antacidy, minerály. Během léčby se doporučuje zvýšený příjem tekutin. Při užívání přípravku je třeba se vyhnout silnému slunečnímu světlu i jinému UV záření (horské slunce, solárium).
- ❖ KLACID (**clarithromycin**)
- ❖ MYKOMAX, FLUKONAZOL (**flukonazol**)
- ❖ ROVAMYCIN (**spiramycin**)